

ગાળા-વેલી ગાળનો

વીણા-વેલી

—નાટકના ગાયનો.—

Regd.

શ્રીમંત ગાયકવાડ સરકાર સચાલ્યેય મહારાજાશ્રિત

શ્રી દેશી નાટક સમાજ (ધ્યાંચ) ને માટે

રચનાર.

મરહુમ સાક્ષર શ્રી ડાહ્યાભાઈ ધોળશાળા ઝવેરી.

છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર,

ઝવેરી વાડીલાલ મનસુખરામ.

મુ. હાલ પ્રીન્સેસ થીએટરમાં—મુરત.

સ. ૧૮૬૭ ના ૨૫ મા એક્ટ મુજબ પ્રસિદ્ધ કરતાં સર્વ હક્ક
સ્વાધીન રાખ્યા છે માટે પ્રસિદ્ધ કરનારની રજા સિવાય કોઈએ
છાપવું છપાવવું, વેચવું વેચાવવું, બજાવવું કે બજાવવાવું, નહીં

૧ એડવોકેટ પ્રો. પ્રેસમાં શાહ, વાડીલાલ બાપુલાલે
છાપી થીકાંટા જેથી ગભરાઈ ની વાડી—અમદાવાદ

દિ. ૧૩ મી.

સને ૧૯૨૫

પ્રત: ૨૦૦

૧૧૪૪

કીંમત ૦-૪-૦

૨૨૨૮૮

શ્રી શાન્તિનાથાય નમઃ

શ્રીવીણા-વેલી નાટકનો ટુંકસાર.

વિદ્યાપીઠ

અમદાવાદ

અંક પહેલો.

અંક પહેલો.

૧૨૨૨

૨૦ રાત્રી કોપીસર્જક-રંગભૂમિ

મંગલાચરણ

પ્ર. ૧ લો-શ્રી અપાગઢમાં કુંભારને ત્યાં બજન થઈ રહ્યું છે, કઠીઆરો ભારો લઈ આવે છે. વિસામે ખામ ભારો નાંખવ જાય છે કુંભાર ચાક ઓશીકે સુકી તથા ગર્વેડું પણ બાંધી સુએ છે, રાજા રાયસીંહ નગરચર્ચા જોતો ત્યાં આવી ચડે છે, કુંભારનેજ જગતમાં 'સુખે સુનાર' સમજે છે.

પ્ર. ૨ જો-શેઠ ઓધડશા અને મોઢે ચઢાવેલો દીકલો મંદો પાછળથી કઠીઆરો, શેઠની અડ દાનત.

પ્ર. ૩ જો-રાયસીંહનો ખગીચો, 'સુખે સુનાર' કુંભારની યાદગીરીમાં ફેરો લખે છે, રાયસીંહની દીકરીમાં વીણા તથા વેલી, અમરુ વેલીનો બણેલી વીણા સાથે વીવાદ ગરબો, ફેલાના જવાબમાં 'જે ઘેર નાર સુલક્ષણી, તે સુખમાં સુનાર' વીણા લખે છે, ધમલો નામે માળીનો છોકરો વેલી કુંવરી ઉપર ખારની ચીટ્ટી મોકલે છે, ચીટ્ટી લવનારને તમાચો માર, રાણી રાયસિંહ, પાસેના ગામના કાકોર બલમસીંહ વેલીનું માણું કરવાના વીચારથી જાતેજ જો-શીનો વેશ લઈ આવે છે. બલમસીંહનો તીરસ્કાર, રામ-સીંહ જવાબનો ફેરો બાંચી વીણા ઉપરગુસ્સે, રાણી ચઢાવે છે

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૌપીરાઝિટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૬૨૨૮૮ વર્ગિક

પુસ્તકનું નામ અગાધારણ

વિષય ટ- : ૨-૪

પ્ર. ૪ ડો-જલમસીંહ અને તેવોજ વેલીને પરણવાની ઇચ્છા રાખનાર ઠાકોર જલેસીંહ, ગામેટ જોશી, રાજકુમારના હિપનામથી ઓળખાતો ધમલો માળી, તેની ડોશી, જલમસીંહ તેને જોધપુરના કુમારને નામે ઓળખારી. વેલી તેની વેથે વરાવવાતું કપટ રચે છે.

પ્ર. ૫ મો-રાયસીંહ અને વીણાનો વીવાદ રાણી ચલાવે છે, રાયસીંહ વીણાને ગમે તેવા વર સાથે વરાવી દેવા ધમકી આપે છે, પોતાની વાંધા અને ચતુરાઈના જો સ્વામીને સુધારી 'જુએ સુનાર' બનાવવાની પાકી આસ્થાવાળી વીણા અબીમાની ૪૫ સામે બહાદુરીથી બચાવ કરે છે, 'જોધપુરના કુમાર પધારે છે, એવો જલમસીંહ તરફનો સંદેશો પ્રધાન લખને આવે છે, રાયસીંહ વેલી કુંવરી તેના વેરે વરાવી દેવાનો વીચાર કરે છે, રાણી ગર્વથી પુલાઈ જાયછે,

પ્ર. ૬ ડો-દોંગી ધમલો માળી જોધપુરના કુમારના વેશે રાણી અને વેલી તેની વાંસે ગાંડા, વેલીને વરાવી દેવા રાયસીંહ અને રાણીની અધીરાઈ ચાલ્લો ધમલાને કરે છે,

પ્ર. ૭ મો-વેલીને ધમલા સંજમી વીણા ચેતવવા આવે છે. વીણાનો તીરસ્કાર, વેલી અને સંગીત શીક્ષક ઉસ્તાદ તાનતોલખાં

પ્ર. ૮ મો-કઠીઆરો રાયસીંહનો સીપાઈ કઠીઆરાને ન વારમીઓ બનણી મકડી જાય છે.

પ્ર. ૯ મો-લગ્ન મંડપ, વેલીને ધમલા સાથે વળાવે વ, વીણાને કઠીઆરા સાથે વળાવે છે.

અંક ખીજો.

- પ્ર. ૧ હો-તંબુમાં વેલી, પળીથી ધમલો, ડંદાસ, ડોશી જલમસીંહ પોગળ ઉઘાડુ પડવું જલમસિંહ તાનતોલખાંને લાલચ આપે છે. તે વેલીને તેડી જાય છે,
- પ્ર. ૨ જો-વીણા અને કઠીઆરો લાકડાની ધુણીની સુંગંધ ભારા સંબંધી વાતચીત, શેઠને ત્યાં હીસાખ સમજવા જવું
- પ્ર. ૩ જો-આધડશા શેઠ કઠીઆરો વીણા સોદાગર વેશે, મહા-જન મોડે ચઢાવેલો ટીકલો પોગળ વેરી નાંખે છે, વીણા જલદેર પડે છે. અડધો અડધ દોલત આપવાની પંચાત
- પ્ર. ૪ થો-જંગલમાં નદી કીનારે તાનતોલખાં અને વેલી ઉઘેલા, જલમસીંહ ઠરાવ પ્રમાણે આવે છે, ઉસ્તાદને મારી નાંખવા પથરો ઉપાડે છે. સાપ નીકળી જલમસિંહને સપ્લાવે છે. ઉસ્તાદ અને વેલી નાશી છુટે છે, વીણા-કઠીઆરો, કઠીઆરો જલમસિંહને બચાવે છે, વીણા સીધધપુર જવાનું કહે છે. હરામ દાનતનો જલમસિંહ પુઠે ચામ છે,
- પ્ર. ૫ મો-વીણા અને કઠીઆરો ગોરના ઘરમાં માદળીયાનું વાંચવું કઠીઆરો જોધપુરનો કુમાર નીકળે છે. જોધપુર જવા તક્યારી કરવા વીણા જાય છે. જલમસિંહ હરામખોરો પાસે દવા સુંઘાડી એભાન બનાવી કઠીઆરાને જીપણવી મોકલાવે છે વીણા ઉપર ખદદાનત. જોધપુરનો રાજા જયસિંહ આંવી ચડે છે, જલમસીંહ નાશી જાય છે વીણા જયસિંહ સાથે જોધપુર જાય છે.

- પ્ર. ૬ ડો-ધમશે સરસ્વતી તીરે જોગી. જલમસીંહ અને બાવા
અને દાવા દાવા
- પ્ર. ૭ મો-જેઘપુરમાં વીણા, જયસીંહનો વીરાદ રાજ કઠીઆરાની
વાતની સુંચના.
- પ્ર. ૮ મો-જોરને ત્યાંથી ખખર મેળવી જોઘપુર આવેલો કઠીઆરો
અમરકુમાર-ઠંઠરો રાજ કઠીઆરાની વાત કહેવા કચેરીમાં
જાય છે,
- પ્ર. ૯ મો-જોઘપુરની કચેરી, પડદામાં વીણા, રાજ કઠીઆરાની
વાત બાપ દીકરાનો અને પત્ની પત્નીનો મેળાપ, હરામી
જલમસીંહ અને ધમશે બેરામી વેશે, વીણાને ફસાવવા
હરાવ, નાય,

અંક ત્રીજો.

- પ્ર. ૧ લો-ધમશે અને જલમસીંહ જોગી વેશે. વીણાની દાસી
મારફતે ડાબે પગે ત્રીશુળ ખમ્પરનું નીશાન કરવાની
પેરવી. જયસીંહ, અમરસીંહને વીણા દેશને ખાનારી ડાક્યણ
છે, એવો બહેમ પાડે છે. બાપ દીકરા અને સાથે જલમ-
સીંહ પગે નીશાન જોધ ખાત્રી કરવા જાય છે,
- પ્ર. ૨ જો-વીણા સુતેલી, દાસી નીશાન કરે છે, બાપ દીકરાનો
ગભરાટ, વીણાને જોગીએ આણેલી પેટીમાં પેસાડી પેટી
દટાવી દેવાવવા હરાવ, વીણા અને અમરસીંહનો સંવાદ
પેટીમાં પેસવું,

પ્ર. ૩ જો-ધમલો અને જલમસીંહ ચોરને ઘેર ચોર એક બીજને ઠગવા વીચાર, પેટી આવે છે. ધમલો ઉઘાડી વીણાને જગાડે છે, ધમલોને વીણા ઉપદેશ દઈ સુધારે છે, અનેતો જલમસીંહને ફસાવવાનો ઠરાવ અને ફસાવવું પેટીમાંથી માંકડાં જલમસીંહનું પેટીમાં પુરાવું.

પ્ર. ૪ થો-વેલીને હિસ્તાદ તાનતોલખાં નાયનારી બનાવે છે,

પ્ર. ૫ મો-અમરસીંહ, દાસી નીશાનની વાત જાહેર કરે છે. અમર-સીંહ આપઘાત કરવા તઇયાર, વીણા અને ધમલો જોગી વેશે પ્રાયશ્ચિત હરામી જલમસીંહનો ઠરાવ પેટીમાંના શા-હીઆમ પાસે પ્રાયશ્ચિત. હરામી જલમસીંહને બાંધી હુ-ગર ઉપરથી ફેંકી દેવાનો હુકમ પતી પ્રીયાની ઓળખાણ, પોતાના બાપ રાયસીંહને તેડવા વીણાની માંગણી

પ્ર. ૬ ઠો-કચેરી, રાયસીંહ આવે છે અમરસીંહને જોઇ બહેમ ધમલો માળી, ચોપદાર, વીણા આવે છે, વેલી નાયનારી રાયસીંહનો પશ્ચાતાપ, વેલીની જોગણ થવાની માંગણી, છેવટનો આનંદ.

મુખ્ય પાત્રોના નામ.

રાયસીંહ	...	...	...	...ચંપાગઢનો ઠાકોર
જયસીંહ	...	...	...	...જેઠપુરનો રાજા
કઠોઆરો	...	...	...	અમરસીંહ નામે જેઠપુરના રા- જાનો કુમાર
જલમસીંહ...	...	...	...	...ચંપાગઢ પાસેના ગામનો ઠાકોર
વજેસીંહ	...	...	...	...તેવોજ ખીજો ઠાકોર
ધ્રમસો	...	...	...	...માળીનો છોકરો
તાનતોલખાં...	...	...	...	...નીચ ગવર્ધયો
વીણા	...	...	...	...રાયસીંહની મધ્યત રાણીની પુત્રી
વેણી	...	...	...	...રાયસીંહની હથાત રાણીની પુત્રી

પ્રધાનો, રાણી, દાસી. આવા વીગેરે વીગેરે

સ્થળ—ચંપાગઢ, સીધપુર, જેઠપુર

શ્રી પરમાત્મને નમઃ

શ્રી નવીન

વીણા--વેલી નાટકનાં ગાયનો.

મંગળાચરણ

સુવધાર-નંદીઓ—

૧

શંકર ! શિવકર-ચિન્તા તું પરિહર,
ભૂતાદિનાથ જગનાથ ! હે જીનવર શંકર
ચિન્તામણિ ચરણ શરણ છે ચિત્ત વિષે
ત્રાતા નિવાર તાપ ત્રય ભયંકર-શંકર
ઘટઘટ પ્રગટ તું પોતે સદા રહે,
કૈવલ્ય શાલી ભજીએઝઘિગ બર—શંકર

નંદીઓ—

નહિ કર્મની કથા કદાપિ વ્યથા જનારી
પતંગ રંગની પેઠે પલકમાં ફરનારી—
દશાની દડી ચઢી ચઢી ઘડી ઘડી પડે
દશાનું કુલ ખુળ ખીલીને ઝટ ખરી પડે
દોલત અને દમામનો શુભાન નકામો
બાહુથી જયાદા છે ખરે દશાના દમામો—

અંક ૧ લો.

કુંભાર વિગેરે --

૧

કામ સંત વિરલે બાણીયુ —ભાઈ વાતું છે બાણીયું
 મોટા જન જાળજે ઝુલે-હરખ પામે પામર પ્રાણીયું—
 મોટા કુવાડા કાંઈ ન કાપે લોહુ કાપે છેણીયું
 વેળુમાં તો ખાંડ વેરાણી-વીણી કાઢે કીડીયું—
 પાણીમાં તો દુધ લેળાણું-પામી બસે હંસીયું—
 જ્ઞાની ઝવડે ગાથાં ખાતાં-સિધ્ધે શિવપદ સાધીયું
 રાયસીહ—

૨

જેને ચીન્તા નથી ચીતમાં લગાર ભાર,
 પામ્યો સંસારે તે સુખકેરો સાર સાર—જેને
 રાજ્ય પાટ નથી એને કોડી કામનાં
 માળા મહેલ મન તદન ન કામના—પામ્યો
 સમજ ચિત. નથી ચીરકાળ જીવવું
 ખાવું તેટલું રળી ખુશીથી ખરચવું
 સતોષે રહેનાર નર સુખી સરદાર—પામ્યો
 માયા મુડી પડી એક પડી સુપડી
 પ્રપંચ રંચ નથી માન પાન પુમડી
 શાખાસ ? ગરીબ ? તારો દેવ અવતાર—પામ્યો
 ઓઘડશા ટીકલો—

૩

એકે કેવો હત્યો હાંબા કેવો હત્યો,
 બાપા કેવો હત્યો, લેરે લેરે લે,
 હું તો વર લાડો, ને ભોંધર બલાયે

બાપ બન્યા લાડી ધીની ફોડું બહારી-લેરે
 કેવું આ થઈ ગયું છોકરું તો ચાવળું
 કયમ રાંડ હેડંબા હેડે ઉતાવળું !
 બેટોરે પાકયો વાહ કેવો બહાદુર
 બાપા બાળો વર ચાલું હું અધર,
 બેશ અકરમી બેટા—વડ તેવા ટેટા—એ હે !

સુખે સુખે સંસારમાં, ભાગ્યવન્ત કુંભાર ?
 ચિન્તા બાંધી ચાકરે, ધન્ય ધન્ય ? અવતાર ?

વીણા-વેલી—

૪

લયકાતી મદમાતી બેની ! તારી બલિહારી
 કુલી ફાલી બાણું અલી ! મદનની કુલવાડી.
 વાડ વાડ આવા વેણુ બસ બોલમાં....લય
 ખરું રૂપ સીનું નથી ખાલડામાં,
 ઝવેરી જુએ રૂપ નહીં દાબડામાં,
 કેરી કેરો રસ કોણુ કહે છોતરાં !—લય
 રહ્યા કાય ઠળે કયા ગુણુ રત્નો,
 જુએ ગુણવંતો કરી પ્રયત્નો,
 અંગીકાર કરતા પછીથી રમા-લય

૫ ગરબો.

હજો સખી ! સુષિનો શ્રગાર હાર
 ચાલ્ય ચાલ્ય જોવાને ચંદ્રમા,

જોને પ્રેમધેણી ભુમીનાર દેદાર
 જોને ડોલે સૃષ્ટિ આનંદમાં—ઓહો—
 ધન્ય ? ધરાસુન્દરી ! તને ચતુર ચંદ્ર તુજ કાન્ત
 શાન્તિપાઠ પઢાવતો સાર્ધને એકાન્ત.
 ધરણી પડી પતીને પાય, શિક્ષા શિરે ધરેરે,
 ગુણીયલ ગોરી પતિ ગુણુ ગાય શાન્તિ ચિતે સ્મરેરે
 ધરોને ખેન ? ધરતી માતાનું કંઈ ધન
 પ્રીતેથી કરે સંસાર મુખારસ પાન—
 ચંદ્ર સુખે ચીરાધને તારાના સુખ શ્યામ
 સદગુણીનું સુખ ભાગીને રમે દુષ્ટના રામ
 સખી જોને પતિનું માન-તેનાં ગાંધર્વ ગાયે ગાન,
 પામે દેવી સમાન સન્માન—રમે રામા રસિક લઈ તાન
 ધરણીનાર સમ ગ્રહણીઓ, સેવે સ્વામી પાય
 ચતુર ચંદ્રસમ ધણી મળે જય ! જય ! ત્યાં ઉચરાય,

ધન્યવાદ લખનારને ખરેખરે કુંભાર
 જે ધરે નાર સુલક્ષણી તે સુખમાં સુનાર

દાસી

૬-૭૬

મદ ભરી રસીલી મમ માલતી, રદય સુંદર મંદીર મહાલતી
 ચતુર ચાંદની ચાતુર બાળતી પરમ પ્રેમની હોળી પ્રબળતી
 શિતળ જો જળભુતળ બાળશે, જગત ક્યાં જઈ તાપજ ટાળશે
 મધુર દષ્ટિથી દાસ નિહાળશે, ભવભવે સુખ ભાસીની બાળશે

૨૧૦ રાણી—

હા ! માનેલી માતેલી છકેલી છાકરી, તારૂં ઉતાડું ગુમાન
હા ચઢીને ચઢી ઇં છેક ચઢી ભુલી નાના મોઢાનુંએ ભાન
પહેલા પાણી પીને ઘર પુછે પછી, એતો મહા અણબણ-હાં
લાડ લઢાવીએ બાળપણે પછી બાળ કરે અપમાન
પાણીએ, ભુલી ભાન, ઠઠાપી શ્વાન. રહેવું નુકશાન
પાય કુપાત્રને પ્રીતિનું પાત્રજ રહેશે આખો ભવ દુઃખનિધાન
ધમલો—

૮

બનું હું ફાંકડો એ ભામાનો ભરથાર—ઓહોં
નમાવું આંકડો ને કરું તાબેદાર—વાહ વાહં
બનું હું વાંકડોરે—સાધી લઉં તાકડોરે—બનું
કુંવર બનું અલબેલો અપાર, જુઠામાં આજ કાલ દીઠોછે સાર,
પોલાપોલ ગડબડગોળા હુંબા એતો વાહ વાહ વાહ—બનું
વીણા—

૯

અરે શું માનવનો અભિમાન પલકમાં ટળી જશેરે.
ખરે જેમ પીંપળ ઉપર પાન—પલકમાં ખરી જશેરે-
પલકમાં ખરી જશેરે—માટીમાં મળી જશેરે—અરે
ઘડી જીવતરમાં ઘડી એક સુખની નાં.....રે નથી,
મૂઠ મમતમાં તોયે મરતા આઆ.....રે નથી
પામર નર નાદાન—અરે શું
કાયા કલેવર કારમું છે ગંદકીનો ઘાડવો
સમજી જને સમજી જઈ અભિમાનને વણસાડવો

અભિમાન કૃષ્ણધરને નહીં દુધ પાઇને પે ધાડવો
રાવણ સરીખે માનથી લીધો નથી કાંઈ લાડવો—અરે°

ધમસો—

૧૦

જે જે કહિતક જગનું કામ સધાયે ઠગનું
સાધુ વા ખાય ને પાખંડી પુજાય ખમા ખમારે થાય—જે°
સાચો કુટાય અને જુઠો મનાય પોતાં પોતા ચાલ્યું જાય જે°
પોપટ પુરીને પુરું પાંજરે ન પાણી પાય
મામો કહીને દુધ સાપને તો દેવા જાય
દુનિયા:—દુનિયા ! વાહરે વાહ દુનિયા!
બકરાની ઇદ દેખી વાઘની નહિ ઈદ થાય
ઘરનાં તો ચાટે ઘંટી બંટી બાવાજી ખાય
ગરીબ રહે હાથ ઘસતા, મારતાં મીચા પુછાય—દુનિયાં°

તાનતોલખાં

૧૧

ધુધટકે મોંજન્ને-સાંવરેને માનુંહો ધુધટ
એક તો નેના રસીલે—તામે કાજલ કીને
બાંકે નેનાવાલી હો—ધુધટકે°
મેરા દીલે મોંતી હુઆ તુજ કોનું બાલીકે સાથ—
કયા મુઝા દેતીહે મીસ્સી ખાનકી લાલીકેસાથ—

ચાલો મારા ચતુર મુખણ હાં હાં
 મારો નહિ નયનનાં બાણ હાં હાં
 કાળજે ઉતારી તારી ઝુરનિ રસિકા પ્રાણ-ચાલો૦
 કાયલ કીલો તહે પહેલાં ધુતારી મારી નયનનો માર
 દાઝયા ઉપર લુણ વચન લગાડી પુર્યો ક્યો લાચાર
 નખરેથી છેવટનાબુક નાબુકરી માર્યો તે હાય હાય ઠારઠાર
 રસિક વર માર્યો તહે હાય હાય ઠાર ઠાર—કાળજે

કઠીઆરો-

૧૩

કાયા કાચો કુંભ છે જીવ મુસાફર પાસ
 તારો ત્યાં લગી બાણજે, જ્યાં લગી શ્વાશોશ્વાસ
 સદા સંસારમાં મુખ દુઃખ સરખા માની લઈએ
 રાખે જેવી રીતે રામ, રંગે તેવી રીતે રહીએ—સદા૦
 પીપળ પાન ખરંતા હસતી કુંપળીઆ
 મુજ વીતી તુજ વીતશે ધીરી બાપડીઆં
 નહિ જેવી ને તેવી નિત્ય કોઈની નભતી જોઈએ
 દશાના ઢંગ રતુના રંગ જેવા દેખી લઈએ—સદા૦
 કદી મોહલા તો માળીઆ કામળ છપ્પર ખાટ
 કોઈ દિન એવો આવશે ભૂખ્યાં ન મળે ભાત—સદા૦

અંક બીજો.

૧૪

વેલી—

ઓહો મારી સાહયબીનો કંઈ પાર—અરે હું તો પહોંચી પારપાર
રસિઆ કુમાર રાજબના આધાર મારા તો છે તાબેદાર
ભવ્ય જીવને મહાલશું—દિવ્ય લોગ લાળશું
ઠાકરની પણ ઠાકર લાખો ચાકર તો તથયાર
ખચા બાઈને ખમા બોલો હાજર તાબેદાર—મારી
મગન મગન રાત દીન લગન લાગી જળને મીન—
ચતુર સંગ ચાલશું હાથ ગળે ઘાલશું—
ગજરા પહેરાવશું નેનમાં નચાવશું—
અહો અહો અહો અહો હું તો પામી જીંદગીનો સારસાર

વેલી—

૧૫

હું આધળી માનમાં ગમ મરીરે
હાય સાંભળી વાતને નહાં જરીરે—
હાય જાણીને જાતના કુચે પડીરે
મુખ માને બાપે આણી આ ઘડીરે—
હાય દામના દીવે પતંગીઆ થઈ પડેરે
હાય જીવતાં અતી નકમાં સડેરે

વીણા

૧૬

રે મન ભમરા શું જરમાવે
બાપે બતાવ્યા નાથ મુગટમણી
લાખો જનને લલચાવે—રે
કાળા કે ગોરા પ્યારા કરમે કરેલા આ છે.

સતીને સીદને સતાવે--ર૦

પાપી પવન લહેર લલે ભટ્ટી તું ખાજેરે વનવન
સ્વામીને જોજે જગાવે-સાહ્યાને જોજે--ર૦

વીણા—

૧૮

કાંઈ નથી સુખસાધન ધનમાં સાપ બહુ વસતા ચન્દનમાં
સ્વામીજી સુખી વસે વનમાં-કાંઈ૦

સાહબી શી શંકરને છે પાવંતી કહ સુખીયાં કમ છે
લોક તો મુરખ એકદમ છે-ગોળ ખોળની નહિ કંઈ ગમ છે
વૈભવ ઝાંઝવાના જગ છે સ્વામી ભવનમાં-કાંઈ૦

કઠીઆરો—

૧૯

જગતમાં તે નરને ધિક્કાર-તજે જે પરણી ધરની નાર
જગાડે મુરખ તે સંસાર, લેજવે દીવેલમાં કંસાર
અરે કેમ હાથ પડેરે અરરરર મુંદરી ધર શણગાર
કળી કુમળી કેમ ઉપાડે કોવાડાના માર
ગુલાબના ઢગલામાં શોભે ધમધમતા અંગાર

અંગ આપણું અખળા કહીએ કહો ભાઈ અંત તજીને રહીએ
અરરરર કોણ ઠાર-જગતમાં૦

ભળે કેમ કેસર કાવામાં, લક્ષણ તણોરે વધાર
મધુર કળીમાં ડુગળી ગુથે હીણુભાગી સરદાર
કુસુમ કળી ભાઈ દીપે કરમા છુદે કળીને છાંકી છરમાં

કઠીઆરો-વીણા—

અરરરર કુંભાર

પધારો સોભાગી નાર, દાસી સીતલ તુજ પામની
મુંદરી રદમ હાર હાથા છળિલા મુજ કાચની

છો ભવ્ય દેવી મમ ભામા

રહ્યા હૃદય મંદીરે રામા

લોળા મારા ભરથાર, શાશ્વ શીર સરદાર—દાસી.

સદા પતિ પ્રિયાના અન્નદાતારે-પતિ દેતાને અમે ખાતારે

રહીએ પતિવડે રંગ રાતારે-વાહ વાહરે આ.....

મારા ભાગ્યના ભંડાર—

લુડી છું આ.....મારા પ્રાણના આધાર—દાસી ૦
વીણા—કઠીઆરો— ૨૦

ધન્ય તમને (૨) ભુલાવી ભમાવી લોળાને લોળવે

ધિક તમને દયાવી(૨)પટાવી થાપણે ઓળવે

રહેસે ભરૂંશે જે તમારે પ્રથમ મારો ઘર (વાહ વાહ) *

પાછ સાર ધર્મ વેચારે ભરે બજાર

ચોરે ના ચોરો તમે લુચ્યાના લુચ્યા તમે ખુનીમાં ખુની તમે ધિક

ના મળે વિશ્વાસી તો ઉઢાસી દોલ થનાર.

પાપ માજન પાછ માજન મસ્તીમાં રહેનાર

સાહુકારીનો ભલો આ તો ખતાવ્યો સાર—

વીણા ૨૧

આ તનમન ધન અરપણ તમને નાથજીરે

સુંદરી સોંપ્યું મસ્તક તે સંગાથ—જીરે

તરવર વેલી પેઠે ભીડીએ પાથજીરે

વન હિપવનમાં રમશું સાથે-નાથ ચરણ ધરી ચાલું માથે

તન સરવર પરરે રાજ હંસ—આ ૦

અંગુણ અમમાં હજાર ભરથાર તમને છે ભાર

વણસુલે મીઠાં વેણી છું વેચાણે વંદાલી—આ તન ૦

કઠીઆરો-વીણા—

૨૨

ઓહો વહાલા વહાલા, લાલ રસીલા રાજના કામણુગારા
રે ઠકરાળા મદનમાળા પ્રીતિની શાળા ચાતુરખાળા
અહા કેવી કીધી વિધિએ દયા

જુઓ ઘેર બેઠા ગ ગાજી ગયા વાહવાહરે વાહ—
ડગી મગી જઈ મુરખ માનવ આકાંન મુકતા
ચપટી ચણે રાચી અમરૂત પાન થુંકતાં
કઠણુ કર્મની કસોટી ચપળ ચુકતા

સાણી સુલક્ષ્મી રસ અત્રતની ધાર સતી શણુગાર
રસના સાગર મારા જીવન આધાર-રદયના હાર—

કઠીઆરો વીણા

૨૩

પાતળીયા પરિશ્રમદ્યેયો શાને પોઢેને મારા સમ મારા સમઠે
ચાલો ચપળા આવું હું આટલે નાજી મારા સમ મારા સમઠે
ચિન્તાને ટાળવી પુઠ ન ભાળવી, લુકીને પાળવી,
આ.....પ્રાણપતિ મારી વતી-પાતળીઆ

(રસીલી તું રોજ હસ્તીને હસ્તી)

(સતી પાસે છતાં પતિને હોય કે તસ્તી)

અવબેલી રાખે રમણ મુખી-વાહરે તેને ધન્ય તેને ધન્યકે
પતિની હદામી ટળી રહે દાસી-પ્રીતિ પ્યાસી—

આ.....શાણી સતી ભાગ્યવંતી—પાતળીઆ૦

(આદ્ય આદ્ય તોયે થોડેક આવું)

(જાઓ ત્યારે મારે નથી જાવું)

તારા જેવી સતી મુંઢરી પામે વાહરે તેને ધન્ય લાખો ધન્યકે

મોહનની માળા જપે બેઠી બાળા, છત્રીલા છોગાળા,
આઆ.....શાણી સતી—પાતળીઆ.

ત્રીજા—

૨૪

સુંદર શામળીઆ નામ જપીશ નિત્ય તારું —
મનહર ના મળીઆ કાશી કરવત ધારું
શામળા શણગાર હમારા, કાળજી હયું કામણગારા
વિનવે કરગરી દીન દારા, દર્શન દો દિલદાર હમારા
કયાં હું કહું હુઃખ મારું—સુંદર શામળીઆ
આસપાસ નહિ વાસ નિહાળુ અહલ ત્રિભુવન ભાસતુ કાળુ
નિરખુ નહિ કદી મુખડુ રસાળુજઈ હિમાલય માત્ર હું ગાળુ
સાક્ષી દેવ કયાળુ—સુંદર.

ચમલો—બમલસીદ—

૨૫

બેઠ લેજો જગના બાવા, છે આજકાલ જે આવા
ધરે લેખ ધુતીને આવા, જ્યાં ત્યાં હાવાને આવા
બેબનવંતી જળ ભરતી ત્યાં બારે બાવા ન્હાવા
રાંડી રાંડના ઘરમાં પેશી બાવા બેસી ગાવા.
ભાઈ લાગે તાલ બબલવા ભાઈ અને ભજન સંભાળવા
વિરલા લેખ ધરે છે ભાઈ ભગવત લેટો થાવા
અહુ તો બાવા માંયા મારે રે ભામા ભરમાવા
નારને નીરખી ને લાગે, બાવા નેન નથાવા,
મસ્ત થઈ મ્હાલે પર પધસે કયાં જવું છે કમાવા—બેઠ.

વીજ્ઞા—

કરે કામની શું સંસારે, વારે વારે પતિને સંભારે
 બધી આળ પંખાળ વિચારે પતિ રામનું નામ ઉચ્ચારે—
 ભલે ને દાબો બ્રહ્માંડ ભારે ભલેને કાપો તીક્ષ્ણ ધારે—
 દેહ ગેહ શુદ્ધિ નહિ તુટી ગઇ જગ પ્રીત,
 ગોરી તો ગાતી ફરે. રસીઆનું રસગીત
 ખાન પતિનું ને પાન પતિનું ધાન પતિ શુભતાન
 એક મુકે નહિ ટેક પેરાવે છેક શુભી સુભતાન

રાજકીઆરાની વાતો.

છાકરા તથા મોડા—

અરે વાહ છાયો સકળ ભુવન ગંગન આનંદ ધન
 અરે વાહ થયા મગન જગત સર્જન મન
 પોતે પ્રમુખ પ્રસન્ન ધન્ય મુદરી કીર્તી તું વરી
 વાહ વાહ વાહ —પ્રમોદા—અમોદા

—અંક ત્રીજો—

વીણા—

૩૧

વહાલા બોલો તમે-લાલા૦ કેમ રસીઆ રીસાણા
 બોલો કે ચાલો નથી-આડી હું હાલી નથી
 નીતિને ટાળી નથી-નાથ વહાલા,
 રે રઢીઆળા રાજવી દેવાંશીના અંશ
 હસવું તારું મન વસ્યું ચીતહર ચાતુર હંશ
 વૈભવમાં મુજ મરજી નથી-મ્હોલ માળાની ગરજી નથી
 ઝાંઝર ઝુમણાની અરજી નથી-માયું ન નાણું રશીકવરજી
 માંચુ છુ બોલ વહાલા બોલો.

વીણા—

૩૨

રે રઢીઆણા-રઘુવીર જગદાધારજો
 આજીજી આ અબળાની-અવધારજો
 હું દીન બાળ કેળ્યા કંથ કુમારજો-
 વાદળ વરસે રૂધીર મુશળ ધારજો
 ભલે આ જીવ જાય પ્રહાંડ માંહી
 કહી નાથ અજ્ઞાન લોપીય નાંહી
 સતી સંત જીવે પતિ ગુણ ગાંધ
 સતીની ગતી છે પ્રભુ હાથ રહાંધ
 રે દીન બંધુ—બળવજો ભરથારજો
 છેવટના છે પ્રણામ પ્રાણાધારજો-

વેલી—તાનતોલખાં—

૩૩

પ્યારે તોરે અંગમે કુલનકી બહાર હય—સૈયાં.

કુલનકે બાબુબંધ કુલનકે ગજરા

ઝોર સોહે કુલનકા ગલે હાર હય—પ્યારે.

નેના કમલ ઝોર ચહેરા ગુલાબ હય

ગોરે ગોરે ગાલ સૈયાં ગુલે અનાર-હય-પ્યારે

વીણા—

ઘટ ઘટમાં તીરથ રહ્યાં ઘટમાં આતમરામં.

પ્રેમી મન તીરથ વસે, પ્રીતમ સાલગરામ—ઘટમાં

દાઝયો ભુંડા દુબથી છોડેછે શીઠ છાશ

સાહસ કરતાં પ્રાણીયા, સુખનું સત્યાનાશ-છોડે

વીણા—અમરસીહ— ૩૪

છોડોરે કુંવર મારા હાથને

અમે જપીએ નીત્ય નાથ-છોડો.

આધા રહો અલબેલડારે અમે જોગીઓનાં બાળ

સંસારને ઝેર જાણીએ છે પ્રપંચ પ્રેમ જાળ,

બાળા અમે પ્રજનાથ-છોડોરે,

જોયા પ્રજના નાથ તમેરે, તણ બાળા અનાથ,

સંસાર જેણે સુધારીઓ સહેજે તોડયો તેનો સાથ-છોડો.

રાજ રમી રહ્યા બહેમમાં રે ભૂલી સ્નેહને સખધ

હવે તે કહું શું હાય યોગીનિ પામું પ્રેમદા પ્રસંગ-છોડો

વીણા—હગલે હગલે હુંગરા, બિઠટ પ્રેમનો પંથ

કૃપા કરે શ્રીરામ તો, સંત પામતા અંત
તન વાઢી મન કેવડો, પ્રીતિ અમૃત વેલ
પ્રણુ પુરૂષનાં બાગમાં ભાગ્ય દેવી જઈ મેલ,

વીણા-અમરસીંહ— ૩૫

આ આ આ બાળા-શિખામણ શાળા-ગુણમણિ માળા
માનુની માનું-તમારો કેટલો આભાર—
આ આ આ છેગાળા રસીયા રસાળ-ચલાવો શું આળા
પ્યારા મારા-કાયા સરોવર શ્રંગાર—
મુરખે નાંખી હતી માલતી વખાર—
પ્રેમી ગુણથી છે હૃદય દાર-આ આ૦
સોઠીએ કમ્પો સોનું લાખવાર
શાણાળ સોનાર તમારો અધિકાર આ આ૦

વેલી— ૩૬

અભિમાન કદી નવ કરીએ
પથર લઈ કહો કેમ તરીએ
તુમે જગત દરીએ—અભિમાન૦
સમય સમજ બળવાન જગતમાં,
વિકા નિત વરીએ—અરે—અભિમાન૦
મોતી માની મન કયું નીકળયું આકળ નીર
સોનું સમજ સોયું કમ્પે નીવડયું કથાર
સુધડ નાર નર સુખે—સુનારે
હરદમ ચિત ધરીએ—અરે—અભિમાન૦

જાહેર ખખર.

નીચે લખેલાં પુસ્તકો શ્રી દેશી નાટક સમાજનો સુકામ
હોય સાંથી મળશે. માટે જેઓ સાહેબને જોયતાં હોય તેઓએ
કીમતથી મંગાવી લેવાં વેલ્યુએમલ અથવા નોટપેડ કાગળ રાખ
આવશે નહિ નીચેના દરેક પુસ્તકો ચાર આનાની કીમતે મળશે.

૧ સતી અંધુકતા	૧૯ સતી દ્રૌપદી	૩૭ ગુલબકા
૨ સંગીત લીલાવતી	૨૦ કમ્પીરસોન	૩૮ અબયસી
૩ પવિત્ર લીલાવતી	૨૧ શ્રી સન્યાસી	૩૯ કમદિળ
૪ સતી પાર્વતી	૨૨ જહામ કુલીયા	૪૦ નરસીંહ
૫ અશ્રુમતી	૨૩ સતી પન્નિની	૪૧ સગાળશ.
૬ રામ વિયોગ	૨૪ અજીતસીંહ	૪૨ કૃષ્ણ મુદ
૭ મ્યુવીસીપાલ ઇ.	૨૫ ભગવત ગીતા	૪૩ મહાકવિજ્ઞ
૮ ભોજકુમાર	૨૬ કુબિન નાયકા	૪૪ રાજરતન
૯ સરદારખા	૨૭ સતી હમયન્તી	૪૫ પ્રહલાદ
૧૦ હમાદેવડી	૨૮ સતી સુબોચના	૪૬ કૌરવ પાંડવ
૧૧ વીણાવેલી	૨૯ કેશર કીશોર	૪૭ જળખર સર્ત
૧૨ વિજયા વિજય	૩૦ ભદ્રાધુ	૪૮ કૌરવ પાંડવ
૧૩ મદન મંજરી	૩૧ સુભદ્રા હરણુ	૪૯ લલીત પ્રીયા
૧૪ ઉદયભાણુ	૩૨ ઉરવસી	૫૦ સૌંદર્ય વિજ્ઞ
૧૫ મોહીનીચંદ્ર	૩૩ રાકીડ કન્યા	૫૧ મહારાજ અરે
૧૬ વિજય કમળા	૩૪ પ્રવિત્ર લક્ષ્મી	૫૨ દેવી દેહકુતી
૧૭ ગીતા સુન્દરી	૩૫ કુસુમલતા	
૧૮ સતી સીલા	૩૬ હંસાકુમારી	

